

ΙΔΙΩΤΕΣ σε προγράμματα - Χάνουν τον 1ο ρόλο τα ΑΕΙ

«Φωτιά» στα πανεπιστήμια, οι αλλαγές στα μεταπτυχιακά

Της ΑΝΝΑΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΚΗ

Δημιουργία «μεταπτυχιακών ινστιτούτων», εκχώρηση «μεταπτυχιακών προγραμμάτων» σε κοινοπραξίες πανεπιστημίων (και) με ιδιωτικούς φορείς, χωρίς ακαδημαϊκό έλεγχο και επιπλέον μη αναγνώριση του πρωταγωνιστικού (μέχρι τώρα) ρόλου των πανεπιστημίων από την επίσημη ερευνητική πολιτική της χώρας.

Αυτά είναι τα βασικά συστατικά της «βόμβας» που αναμένεται να ρίξει στην πανεπιστημιακή κοινότητα το τροποποιημένο σχέδιο νόμου για την έρευνα και τεχνολογία που προωθείται ταχέως, εν μέσω θέρους, προς ψήφιση.

«Είναι το δεύτερο βήμα, μετά την απόπειρα κατάργησης του άρθρου 16 του Συντάγματος, για την ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης», λένε οι πανεπιστημιακοί.

«Γιατί το υπουργείο Παιδείας δεν υπερασπίζεται τα δημόσια ιδρύματα και την έρευνα που αυτά επιτελούν;» ρωτούν μετά τη (δυσάρεστη) έκκληση που προκάλεσαν οι συνδυσαστικές αλλαγές για την έρευνα και τα μεταπτυχιακά, τις οποίες δημοσιοποίησε η «Ε» χθες.

«Η απονομή μεταπτυχιακών τίτλων πρέπει να είναι αποκλειστικό προνόμιο των πανεπιστημίων», δηλώνουν πρυτάνεις, «η ισοτιμία με τα ερευνητικά κέντρα σημαίνει αναβάθμιση της σημερινής συμμετοχής των πανεπιστημίων», επισημαίνουν άλλοι ακαδημαϊκοί.

Υπενθυμίζουμε ότι το επίμαχο κείμενο αναφέρεται σε μεταπτυχιακά ινστιτούτα, τα οποία δεν υπάρχουν καν, εξαιρουμένων ελαχίστων (δύο με τρία) που λειτουργούν χωρίς καν να φέρουν αυτόν τον χαρακτηρισμό και επιπλέον ανήκουν σε πανεπιστήμια.

Από τη μια εξαιρεί τα «υφιστάμενα (;) μεταπτυχιακά ινστιτούτα» από το πεδίο εφαρμογής τού προς ψήφιση νόμου και παράλληλα κρατάει το δικαίωμα με προεδρικά διατάγματα στο μέλλον να ιδρύσει μεταπτυχιακά ινστιτούτα και να τα εντάξει στο πεδίο άσκησης της ερευνητικής πολιτικής, όπως αυτή θα ορίζεται από τον νέο νόμο και με τους νέους πλέον όρους.

Συγκεκριμένα ορίζει: «Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση εποπτεύοντος υπουργού μπορεί να τροποποιούνται οι ιδρυτικές διατάξεις των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων που δεν εποπτεύονται από τη ΓΓΕΤ και να επεκτείνεται η εφαρμογή ορισμένων ή όλων των διατάξεων του κεφαλαίου Ε' του παρόντος νόμου και στους φορείς αυτούς». Το ερώτημα είναι: Σε ποια, εν τέλει, ινστιτούτα αναφέρεται το νομοσχέδιο; Με ποιους όρους αυτά θα λειτουργήσουν; Με ποιο καθεστώς;

Σε συνεργασίες και σε μεταπτυχιακά προγράμματα:

«Τα Πανεπιστήμια ή και ΤΕΙ, τα ερευνητικά κέντρα και τα αυτοτελή ερευνητικά ινστιτούτα μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις σε τομείς συνεχιζόμενης εκπαίδευσης με σκοπό την παροχή εξειδικευμένης εκπαίδευσης σε στελέχη δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε νέες επιστημονικές, τεχνολογικές και οικονομικές περιοχές».

«Με κοινή απόφαση των υπουργών Ανάπτυξης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται οι τομείς και οι όροι συνεργασίας Πανεπιστημίων ή και ΤΕΙ και ερευνητικών κέντρων και αυτοτελών ερευνητικών ινστιτούτων (ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ) για την υλοποίηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων».

Στον (μη αναγνωρίσιμο) ρόλο των πανεπιστημίων:

«Οι διατάξεις του κεφαλαίου του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται στους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς οι οποίοι, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, δεν εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας».

«Στο έλεος των κερδοσκόπων»

Γιάννης Μαΐστρος, αντιπρόεδρος της ΠΟΣΔΕΠ:

«Δεν κατάφεραν να αλλάξουν το άρθρο 16 του Συντάγματος και να παραδώσουν στις ιδιωτικές επιχειρήσεις την ανώτατη εκπαίδευση και την έρευνα, γιατί το "κίνημα παιδείας" αντιστάθηκε στα σχέδια της κυβέρνησης ανατρέποντας και την αρχική στάση του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Η κυβέρνηση, επιμένοντας στην ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης, βάζει διδασκτρα στα μεταπτυχιακά (κάποια στιγμή θα ακολουθήσουν και τα προπτυχιακά) και ζητά να αμοιβονται οι πανεπιστημιακοί από ιδιωτικούς ή ιδιωτικοποιημένους φορείς. Διπλός ο στόχος: να απαλλαγεί το κράτος από τη συνταγματική υποχρέωση παροχής

δωρεάν πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και να μη ζητούν αξιοπρεπείς αποδοχές οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι!

Το Πανεπιστήμιο μέχρι σήμερα, ως αυτοδιοικούμετος δημόσιος χώρος, διεξάγει έρευνα ανεξάρτητη από οικονομικά συμφέροντα και κέντρα εξουσίας. Κατά την κυβέρνηση, οι πανεπιστημιακοί ερευνητές πρέπει να εξαφανιστούν! Το νομοσχέδιο για την έρευνα τους εξαιρεί, δεν τους ξεχνά. Η εθνική νομοθεσία για την έρευνα αφορά πλέον μόνο τα κέντρα που εποπτεύονται από το υπ. Ανάπτυξης! Και δεν αντιδρά η ηγεσία του υπ. Παιδείας! Γιατί δεν υπερασπίζεται τα δημόσια ιδρύματα και την έρευνα που αυτά επιτελούν; Γιατί δεν εισακούεται ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα;

Τα "ερευνητικά" ινστιτούτα θα πουλάνε προϊόντα έρευνας και τα "μεταπτυχιακά προγράμματα" υπηρεσίες κατάρτισης! Η αρχή έγινε με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το Διεθνές Πανεπιστήμιο.

Ποιος θα υπερασπιστεί το δημόσιο συμφέρον; Ποιοι ιδιώτες και ποια ινστιτούτα φλέγονται να σπουδάσουν τους νέους επιστήμονες και τεχνικούς, κι όχι να να κερδοσκοπήσουν;».

«Οχι υποβάθμιση των ΑΕΙ»

Σωκράτης Κάτσικας, καθηγητής Παν. Αιγαίου:

«Πρέπει να αναδειχθεί η ισότιμη συμμετοχή των πανεπιστημίων στην ερευνητική δραστηριότητα σε σχέση με εκείνη των ερευνητικών κέντρων. Στην πραγματικότητα, η έρευνα στην Ελλάδα -τουλάχιστον ποσοτικά- πραγματοποιείται σε μεγαλύτερο βαθμό από τα πανεπιστήμια παρά από τα ερευνητικά κέντρα.

Συνεπώς, η ισοτιμία πρέπει να αντανakλάται και στο θεσμικό και νομικό καθεστώς που διέπει την έρευνα. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει υποτίμηση του υπόλοιπων ερευνητικών κέντρων.

Το θέτω σαν μια αρχή που πρέπει να τηρεί κανείς. Και έχω την εντύπωση ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτερες διαφωνίες μεταξύ ερευνητικής και πανεπιστημιακής κοινότητας. Ρόλος λοιπόν της Πολιτείας, η αντανάκλαση αυτής της αρχής.

Βέβαια, η επιδίωξη της Πολιτείας στην Ελλάδα δεν είναι πάντα ενιαία. Ενα κομμάτι της διοίκησης, του κράτους, μπορεί να έχει διαφορετικές επιδιώξεις από κάποιο άλλο.

Δεν μπαίνουμε στην κρίση να είναι θεμιτές. Πιθανότατα είναι. Ωστόσο, νομίζω ότι εκεί μπορούν να αποδοθούν τα όποια προβλήματα.

Μέσα λοιπόν από το όποιο θεσμικό πλαίσιο που αφορά την έρευνα θα πρέπει η δυνατότητα συμμετοχής στην ερευνητική δραστηριότητα των ερευνητικών φορέων, δηλαδή των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων, να είναι ισότιμη, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να αναβαθμιστεί η σημερινή συμμετοχή των πανεπιστημίων.

Σε ό,τι αφορά τα μεταπτυχιακά, είναι αυτονόητο ότι αυτά πρέπει να συνδέονται με την έρευνα.

Αν καταλαβαίνω καλά, φαίνεται ότι επιχειρείται μια επιπλέον προσπάθεια σύνδεσης μεταπτυχιακών με δραστηριότητες φορέων που δεν είναι εκπαιδευτικοί.

Αυτό επί της αρχής δεν είναι κακό. Εξαρτάται πώς ακριβώς θα υλοποιηθεί από την επαναθεσμοθέτηση της έρευνας στην Ελλάδα ώστε να αποτιμήσουμε αν τελικά είναι στη θετική κατεύθυνση ή όχι».

«Μόνο στα ΑΕΙ τα μεταπτυχιακά»

Σταύρος Κουμπιάς, πρόεδρος Πανεπιστημίου Πάτρας:

«Τα πανεπιστήμια θα πρέπει πάση θυσία να διατηρήσουν την πρωτοβουλία στην οργάνωση των μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα και το σημαντικότερο το οποίο αναφέρθηκε στη σύνοδο των πρυτάνεων, ενώ αποτελεί απόφαση και πολλών Συγκλήτων, είναι ότι η απονομή μεταπτυχιακών τίτλων πρέπει είναι αποκλειστικό προνόμιο των πανεπιστημίων. Το Πανεπιστήμιο Πάτρας ήδη έχει λάβει τέτοια απόφαση».

